

Den årligen utkommande almanackan, varpå kungl. vetenskapsakademien sedan 1747 haft uteslutande privilegium, giver vår tid en sakkunnig ledning i fråga om årets lopp och tidpunkten för dess märkelsedagar av ena eller andra slaget. Årliga almanackor hava i Sverige utgivits sedan 1600, och därförut vissa år under 1500-talet, den älsta 1540 (se Nord. familjebok: Almanack).

Det var boktryckarekonsten, som möjliggjorde bekvämligheten av årliga almanackor, som flerstädes i Europa utkommo under 1500-talet; ett av Gutenbergs första tryckförsök med rörliga typer är ett kalendarium för 1448.

Att den nya boktryckarekonsten så tidigt framställde en kalender, visar, hur livligt behovet kändes av ledning för tidsräkningen, och i denna uppsats skola några meddelanden göras om medlen för detta behovs tillgodoseende hos de nordiska folken före den årliga almanackans uppkomst.

i. Kalendarier.

Almanackor funnos även före den årliga almanackan, men dessa voro evighetskalendarer, *calendaria perpetua*, tidsräkningstabeller, gällande för vilket år som helst.

För att giva en föreställning om dessas inrättning under Sverges medeltid vill jag giva några meddelanden om *Kalendarium Vallentunense*, faksimile, utgivet i Stockholm 1907 av O. Janse, tryckt på Justus Cederquists kemigrafiska anstalt, så mycket hellre som denna skrift icke är tillgänglig i bokhandeln, utan utgivits i en upplaga av 235 nummerade exemplar som en hyllning för prof. F. Löffler på hans 60-årsdag d. 15 nov. 1907.

Vallentuna-kalendariet utgör de sex sista sidorna av en medeltida handskrift i statens hist. museum i Stockholm, januari och februari fattas, av övriga månader stå två på var sida, och sista sidan upptages av en s. k. påsktavla.

På Vallentuna-kalendariets sista sida finnes årtalet 1198, och sannolikt är, att detta utgör kalendariets nedskrivningsår. Den 29 dec. angives nämligen som »Thome martyris» dag, och denne är Thomas a Becket, ärkebiskop i Canterbury, som 1170 mördades och 1173 förklarades för helgon; kalendariet är alltså skrivet efter 1173. Å andra sidan är av annan hand vid 4 okt. infört »Francissi» för att beteckna dödsdagen för Franciscus av Assisi 1226, som kanoniserades 1228, och vid 5 aug. likaledes av senare hand »Dominici con-